

Arenguseire roll (teaduspõhises) poliitikakujunduses

Tea Danilov
Arenguseire Keskuse juhataja

Arenguseire Eestis: enne ja pärast

Arenguseire on teaduse, tehnoloogia, majanduse, keskkonna ja ühiskonna pikaajaliste arengute süstemaatiline hindamine ning vastavate uuringute ja analüüside tegemine **eesmärgiga tuvastada võtmevaldkonnad ja strateegilised arengusuunad**, mis pikas perspektiivis toovad kaasa ulatusliku majandusliku ja ühiskondliku kasu.

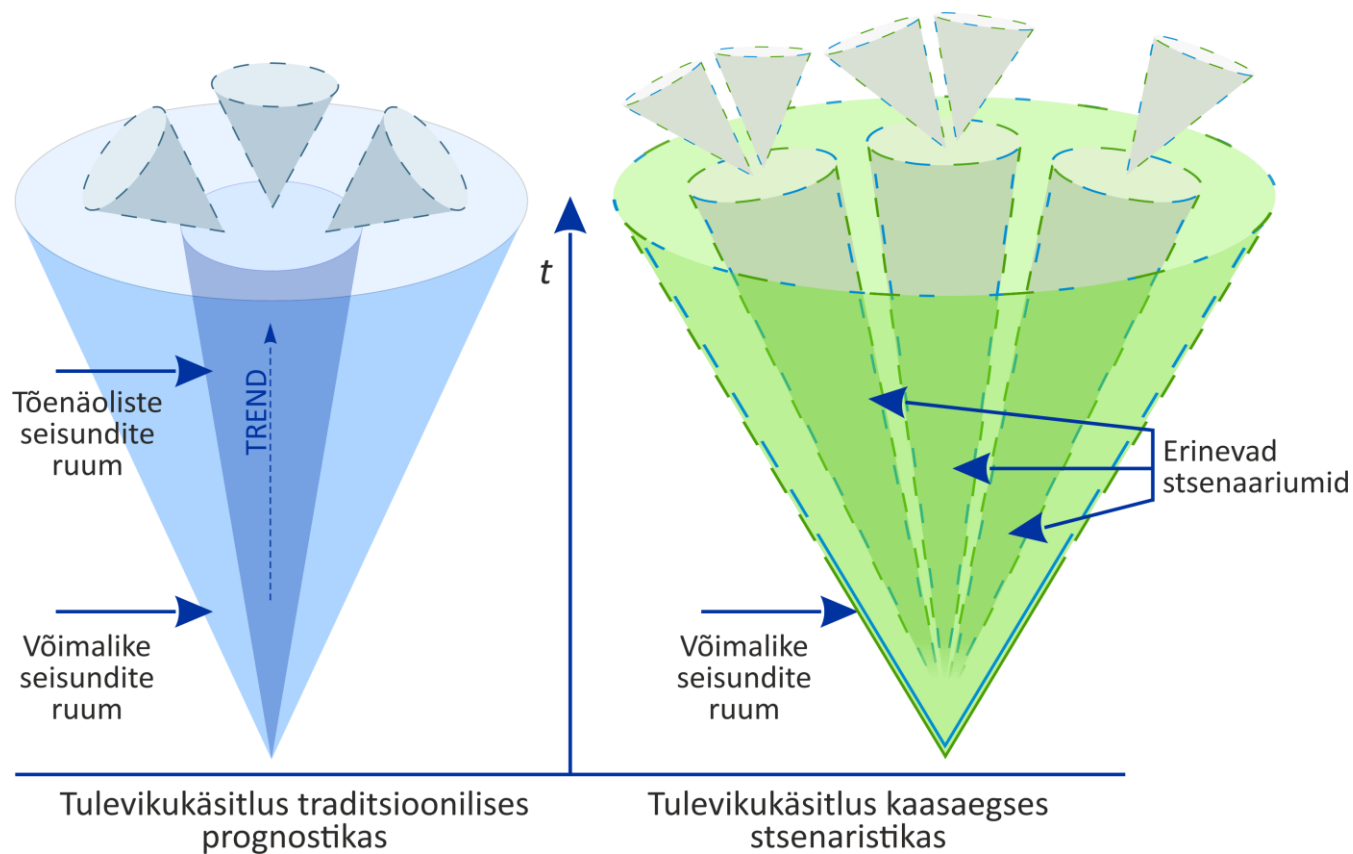
Eesti Arengufondi seadus, § 39

Arenguseire on Eesti ühiskonna pikaajaliste arengute tuvastamine ja analüüs ning nende põhjal **arengustsenaariumite koostamine koos ühiskonnale avanevate võimaluste ja ohtude eristamisega**, arengustsenaariumite realiseerumise jälgimine ning vajaduse korral arengustsenaariumite ja nende järelduste korrigeerimine.

Arenguseire seadus, § 2

Stsenaarium ei ole prognoos

Autor: Erik Terk

Stsenaarium ei ole (veel) strateegia

Näide: Euroopa Komisjoni
valge raamat
Euroopa tuleviku kohta:
viis stsenaariumi

LISA: Viis stsenaariumi, mis aitavad heita põgusa pilgu sellele, milline võiks Euroopa Liit olla 2025. aastal

	<p>Samamoodi edasi</p> <p><i>EL 27 keskendub oma positiivse reformikava eluviistele</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> + Positiivne tegevuskava annab jätkuvalt konkreetseid tulemusi + EL 27 ühtsus säilib - Tõsised vaidlused võivad 27 riigi ühtsuse sisiki proovile panna - Lõhe lubaduste ja nende täitmise vahel kaob ainult siis, kui tegutsetakse üheskoos ja otsusekindlalt
	<p>Üksnes ühtne turg</p> <p><i>Välja arvatud ühisturu võtmeaspektid, ei suuda EL 27 paljudes poliitikaalikeskondades rohkem koos tegutsedes kokku leppida</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> + Otsustusprotsess võib olla lihtsamini mõistetav - Üha raskem on tegeleda küsimustega, mis teevad muret rohkem kui ühele liikmesriigile, ning ühiste probleemide korral vastavad tulemused üha vähem otustele - Kodanike ELi õigusega tagatud õigused võivad aja jooksul kaheneda
	<p>Kes tahavad rohkem, teevad rohkem</p> <p><i>EL 27 jätkab samamoodi nagu seni, ent kui liikmesriigid seda soovivad, võivad nad konkreetsetes valdkondades rohkem koos tegutseda</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> + EL 27 ühtsus säilib. Samal ajal on neil, kes seda soovivad, võimalik kaugemale minna + Lõhe otustele ja nende täitmise vahel kahaneb neis riikides, kes tahavad rohkemat ja otsustavad selle teoks teha - Küsimusi tekitab otsustusprotsessi eri tasandite läbipaistvus ja vastutus - ELi õigusega tagatud kodanike õigused on erinevad sõltuvalt inimeste elukohast
	<p>Teeme vähem, aga paremini</p> <p><i>EL 27 keskendub sellele, et saavutada väititud poliitikaalikeskondades kiiremini paremaid tulemusi, ja teeb vähem neli küsimust, millel ei leita lisaväärtust üldelt.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> + ELi kodanikud tunnevad, et EL tegeb ainult siis, kui sellel on tõeline lisaväärtus + Selge vahendite suunamine ja lähelepanu pühendumine mõnede valitud küsimustele aitab EL 27 riikidel kiiremini tegutseda - Aiguses on ELi raskusi prioriteetsete valdkondade suhtes kokkuleppele jõudmisega
	<p>Teeme palju rohkem koos</p> <p><i>Liikmesriigid otsustavad kõigis poliitikaalikeskondades palju rohkem koos ära teha</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> + ELi tasandil otsustatakse rohkem ja otsustamisprotsess on kiirem + Kodanikel on rohkem õigusi, mis tulenevad ELi õigusest - Samas on olemas oht, et võimandub see osa ühiskonnast, kelle arvates puudub ELil legitiimsus või on EL võtnud liikmesriikidelt ära liiga palju võimu

Näide: „Asjade interneti“ (IoT) analüüs STEEPED metoodika järgi

Allikas: Euroopa Parlamendi uuringuteenistus (EPRS)

STEEPED

Sotsiaalne mõju – säästab inimeste aega

Tehnoloogiline mõju (aspekt) – vaja on järjest enam IP-
aadresse

Majanduslik mõju – IoT seadmed kombinatsioonis 3D-
printimisega detsentraliseerivad tööstuse ja
individualiseerivad toodete tootmise

Keskkonnamõju – targad majad, keskkonnaseire ja energiatarbe sensorid vähendavad
keskkonnamõju. Samas kasvab nõudlus raskemetallide ja haruldaste muldmetallide
järele, millest IoT seadmed koosnevad.

Poliitiline / õiguslik mõju – suurandmete turvalisus, andmekaitse ja andmete
omandiküsimused, turu läbipaistvuse regulatsioonid, aus konkurents, teenuspakkujate ja
tarbijate õiguste tasakaalustatus, kvaliteedistandardid

Eetikaküsimused – kui privaatne on „tark kodu“ ja „kantavad tehnoloogiad“?

Mõju rahvastikule – parem / varasem teadlikkus terviseriskidest, tõhusam diagnoosimine ja
ennetus

Arenguseire Riigikogu juures: lähtekohad ja meetodid

Arenguseire tulemused peavad olema Riigikogule abiks 5-15 aastase horisondiga poliitika kujundamisel

Juhtmõtted

- Valdkondade-vaheline
- Tulevikku suunatud, ei ole päevapoliitiline
- Asjakohane seotud osapoolte jaoks
- Teaduspõhine ja analüütiline
- Neutraalne

Meetodid ja ülesehitus

- Olemasolevate uuringute tulemuste süstematiseerimine
- Võtmetegurite analüüs, kombineerides kvalitatiivseid ja kvantitatiivseid meetodeid
- Alternatiivsete stsenaariumide loomine
- Valikute ja sammude väljatoomine, mis suurendavad eri stsenaariumide realiseerumise tõenäosust

Arenguseire protsess

Kompromiss ekspertidel põhineva ja kaasamiskeskse mudeli vahel. Igal uurimisprojektil on juhtkomisjon ja ekspertkogu.

- **Juhtkomisjon:** teemast huvitatud Riigikogu liikmed ja teemat kureerivad ametnikud
 - Juhtkomisjoni roll: nõustada, teostada järelevalvet ning osaleda uuringu lõppfaasis oluliste otsustuskohtade väljatoomisel
- **Ekspertkogu:** Eesti ja rahvusvahelised teadlased ja eksperdid
 - Ekspertkogu roll (eri eksperdid täidavad eri rolle): kaastöö uuringusse, *peer-review*, stsenaariumite loomise ajurünnakutes osalemine

Kasu poliitikakujundajale

Parem orienteerumine teemas

Teemadevaheliste seoste nägemine

Võimalike tulevikuarengute mõistmine ja mõtestamine

Valikute tagajärgede mõistmine

Suhtlusvõrgustiku areng: arutelud teadlaste ja ekspertidega

Teema kommunikatsioon ja diskussioon avalikkuses

Kasu teadlasele

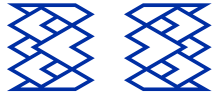
Parem arusaam poliitikakujunduse vajadustest

Suurem väljund poliitikakujundusse

Suhtlusvõrgustiku areng: arutelud Riigikogu liikmete ja ametnikega

Abi teaduskommunikatsioonis ja populariseerimises

Tänaan!

Tea.Danilov@riigikogu.ee
riigikogu.ee/arenguseire
